

Καθ' ἴην στιγμήν ὁ Βρεττανός Βάρδος ἐπάτει τὸ πατριὸν ἔδαφος ἢ μήτηρ αὐτοῦ, ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν στέρησίν του καὶ μὴ ἐλπίζουσα νὰ τὸν ἐπανίδῃ πλέον, ἐξέπνευσεν εἰς τὸ ἔρκρον μέγαρον τοῦ Nevvstead καὶ ὁ υἱὸς κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἀντὶ τῆς θερμῆς μητρικῆς ἀγκάλης δὲν εὔρεν ἢ τὴ ψυχρὸν καὶ ἄπνον σῶμα τῆς μόνῃς ἐν τῷ κόσμῳ ἀγκώσεως αὐτόν.

Οὕτω ὄρφανός ὄλως ἐν τῷ κόσμῳ ἐζήτησε παρηγορίαν εἰς τὴν ἐρώτα. Ἡ Μαρία Chavvorthi, ἡ πρώτη αὐτοῦ ἐρωμένη, τῶν παιδικῶν του χρόνων ἢ σύντροφος, ἦτο ἤδη μήτηρ καὶ ὁ Βύρων ἐζήτησε τὴν χεῖρα τῆς Ἄννας Milbank. Ἀλλ' ὁ γάμος οὗτος δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχῆς καὶ ἐν ἑτοῖς μετὰ ταῦτα ἡ Ἄννα μήτηρ, ἀτυχοῦς κόρη, ἦν ὁ ποιητὴς ἐκάλει Ἄδδαν καὶ τοσοῦτον ἠγάπα, ἐπανήρχετο εἰς τὴν πατρικὴν ἐστίαν ἀποχωρισθεῖσα τοῦ συζύγου, τὸν ὁποῖον δὲν ἐμελλε πλέον νὰ ἐπανίδῃ.

Οὕτω κύπτων ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν ἀλλεπαλλήλων, συμφορῶν καὶ μηδένα ἔχων πλέον φίλου ἀφῆκε διὰ παντός τὸ πατριὸν ἔδαφος καὶ κατέβη εἰς τὴν Ἠπειρὸν. Ἦτο τὸ ἔτος 1816 καὶ ὁ Βύρων διέτρεχε τὸ εἰκοστὸν ἔβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Πρὶν ἢ ἐγκαταλείπει τὸ Λονδίον ἐγνωρίζον ἤδη τὴν Παριζίαν του καὶ τὴν Ἄλωσιν τῆς Κορίνθου. Τὰ ἄλλα αὐτοῦ ἔργα ἔγραψεν ὁ Βύρων ἐν τῇ ἐξορίᾳ του περιηγουμένης τὴν Ἰταλίαν, ἐν Γενεύῃ τὸν Μακκρόφορ τὸ σκοτεινὸν τοῦτο καὶ μυστηριώδες δράμα καὶ τὸ ποίημα ὁ Δισώτικος τῆς Χιλιάδος, ἐν Βενετίᾳ τὸν Μαρίν γ Φαλέρου τοὺς Δύο Φώσκαρη καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ τραγωδίας ὡς τὸν Σαρδανάπαλον τὸν Κάϊ καὶ Ἄβελ τὴν Προφητεῖαν τοῦ Δαντου τὸν Βερνερ, ἐνῶ συγχρόνως συνεπλήρου τὸ μέγιστον καὶ χαριέστατον τῶν ἐπῶν του τὸν πελαγικὸν Δὸρ Ζουγκ, ἔκει ἔγραψε τὸν Μαζέππικα καὶ τὸν Βέπποκ.

Ἐκεῖ ἐν Βενετίᾳ ὡς τελευταῖον ὄνειρον τοῦ βίου του ὡς γλυκεῖά τις ὄπτασία ἐνεφανίσθη πρὸ αὐτοῦ ἢ Κόμικσα Cincioiti καὶ πλησίον ἐκείνης ὁ ποιητὴς τῆς Παριζίνας ἐνόμισε ὅτι ἤθελεν ἐπανακτήσει τὴν ἀπολεσθεῖσαν τῆς ψυχῆς του ραιδρότητα, ὅτε εἰς ἄλλο ὑψηλότερον αἴσθημα ὑπείκων καὶ ὑπὸ ἄλλων ἐμπνεόμενος ἰδεῶν ἀποσπᾶσθαι ἀπὸ τῆς ἀγκάλης τῆς διὰ νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν γῆν τῆς δόξης καὶ τοῦ μαρτυρίου, εἰς τὴν περιλημμένην του Ἑλλάδα. ἐνῶ ἄλλην ποιητικὴν καρδίαν, ὁ ἀετὸς τῆς Ἰένης Γκαίτε χαιρετίζει αὐτὸν ἀπερχόμενον εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

III

Ἦτο ὄρειον τὸ ὄνειρον τοῦ ποιητοῦ. Ἀλλ' ἡμοῖρα εἶχε φρονήσει τὴν δόξαν του.

Ἐνθουσιασθεῖς ἀπὸ τῆς ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς, ἢ εὐτυχεν ἀποβαίνων, εἰς Μεσολόγγιον καὶ ἐπίτιμος ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἀνακηρυχθεῖς, ἐμελέτα ἤδη τὴν πολιορκίαν τῆς Ναυπάκτου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν Σουλιωτῶν, καὶ παρεῖχε τοὺς θησαυροὺς εἰς ὀχύρωσιν τῆς πόλεως καὶ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου. Ἡ παρουσία αὐτοῦ ἀνεζωπύρωσε τὸ θάρρος τῶν μαχομένων καὶ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς σωτήρα ἠτένιζον πάντες.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἠσθάνετο ἑαυτὸν καταβαλλόμενον ὁ Βύρων, οἱ σύντροφοι αὐτοῦ ὁ Στάνχοπ καὶ ὁ Τρελαννεγ τὸν ἐγκατέλειπον καὶ ἄθυμος ὑπὸ τὰ ἐρειπωμένα ἐκεῖνα τείχη εἶδε συμπληρούμενον τὸ τρικκοστὸν ἔβδομον τῆς ἡλικίας του ἔτος.

Ὅτι δὲν ἐπετελεσεν ἢ καταβιβρώσκουσα σὴν καρδίαν του μελαγχολία συνεπλήρωσεν ἄλλο κεραυνοβόλον τῆς μοῖρας κτύπημα διότι ἐξελθὼν ἐφιππος καὶ καταληφθεῖς ὑπὸ τῆς βροχῆς, ἠναγκάσθη νὰ ἀριππεύσῃ ἀνάπλευς ἐδρῶτος καὶ ἐπιβάς λέμβου νὰ φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Μολονότι δὲ κατείχετο ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ, τὴν ἐπιούσαν ἐξῆλθεν πάλιν ἐφιππος εἰς τὸν ἐγγυὸς τῆς πόλεως ἐλαιῶνα, καὶ ζωπρότερος ἢ τὸ πρὶν ὁ πυρετὸς κατέρριψεν αὐτὸς αὐτὸν εἰς τὴν κλίνην, ἧτις ἐμελλε νὰ γεινῆ δι' αὐτὸν ἢ κλίνη τοῦ θανάτου καὶ νὰ κόψῃ οὕτω τὴν τελευταίαν του ἐλπίδα τοῦ νὰ ἰποθάνῃ ὡς στρατιώτης.

Ἐδῶκα εἰς τὴν Ἑλλάδα—ἔλεγε κατὰ τὰς τελευταίας στιγμῆς του—τὸν χρόνον μου, τὴν παρουσίαν μου καὶ ὑγείαν. Τῇ δίδω τὰς καὶ τὴν ζωὴν μου! Τί ἄλλο ἠδυνάμην νὰ πράξω!

Παρὰ τὸ πλευρὸν του ἕστατο ὁ πιστός του ὑπηρετὴς Φλέτσερ, ἀλλ' ἤδη ὁ παράληρος κατέλαθεν αὐτὸν καὶ ὁ Φλέτσερ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀκούσῃ τὰς τελευταίας του ἐντολάς. Ὁ ἡλίας εἶχε δύσει. — Θεῶν νὰ κοιμηθῶ—εἶπε τελευταῖον καὶ ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν ὁ Βάρδης καὶ ἐδυθίσθη εἰς λήθη.

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχχα. Ἀλλ' ἢ χαρμόσυνος αὕτη ἑορτὴ, εἶχε μεταβληθῆ εἰς πένθιμον λιτανείαν. Τὰ πυροβόλα ἤχουν μακρὰν τῆς πόλεως καὶ ὁ λαὸς ἀγωνίων περικύκλου τὴν κατοικίαν τοῦ φιλέλληνος λόρδου καὶ ἠρώτα τοὺς ἐξερχομένους.

Ἐἴκοσι καὶ τέσσαρες ὥραι διέρρευσαν οὕτω ἢ ἔβδομη ἀπριλίου ἐκλίνε πρὸς τὴν δύσιν ὅτε ἢ ψυχὴ αὐτοῦ λάθρα ἀ-

πέπη εἰς ἄλλους κόσμους καὶ ἢ γοερὰ φωνὴ ἀπέθανεν ὁ Βύρων ἀντήχησεν εἰς ὄλην τὴν γῆν.

Τὸ σῶμα αὐτοῦ ταρυχευθὲν ἐκοιμήσθη εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐκείθεν ἐπὶ τῆς Χλωρίδος ἐπλεεν εἰς τὰς Βρεττανικὰς ἀκτῆς, ὅπου ἐτάφη παρὰ τὸ μνήμα τῆς μητρὸς ἐν Nevvstead. Ἡ δὲ καρδία αὐτοῦ ἀναφαίρετον τῆς Ἑλλάδος κτῆμα ἐτάφη παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Μάρκου Βότσαρη.

Ἀλλὰ πότε λοιπὸν ἢ Ἑλλάς εὐγνωμονούσα θὰ ἀνεγείρῃ εἰς αὐτὸν λαμπρὸν μαυσωλεῖον; Πότε θὰ δύναται νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς ξένους τῆς. — Ἴδου ἐγὼ δὲν λησμονῶ τοὺς εὐεργέτας μου!

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ.

ΔΑΦΝΗ

I

Ἐπάκουσον τῶν δεήσεών μου ὦ Λάδων καὶ κάμψθητι πλέον, ἐσπλαγγίσθητι τὸν Ἀπόλλωνα! Ἴδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου, οἵτινες ὅσα δάκρυα καὶ ἂν εἶχον, ὅσον οὐράνιον πῦρ, ἐξέχυσαν αὐτὰ εἰς τὰ διαυγῆ νάματά σου, καὶ ἐπότισαν ὡς δρόσος τὸ οὐρανοῦ τὴν χλοάζουσαν ὄχθην σου. Σὲ ἱκετεύω ἐν ὀνόματι τῶν Οὐρανίων Θεῶν, ἐν ὀνόματι τῆς Δάφνης ἢν τόσον ἠγάπησας, δός μοι, ὦ δός μοι πλέον τὸν ἀρραβῶνα τοῦ γάμου, τὴν εὐχὴν καὶ τὴν θέλησιν τοῦ πατρός, ὅπως ζήσω μετ' αὐτῆς, ἔστω εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Λιβύας γῶρας, ἐκεῖ ὅπου δὲν γελᾷ ἢ χαρά,* καὶ δὲν ψάλλει ὁ ἔρω.

Φανοῦ οἰκτιρῶν Λάδων καὶ ἐλέησον τὸν Ἀπόλλωνα γονυπετῆς σύρεται ὡς παράσιτος εἰς τὰς ὄχθας σου, τείνει ὡς ἐπαίτης τὰς χεῖρας, καὶ ὡς παιδίον ὕπερ ῥιγεί καὶ οὐαί πνοαί τοῦ κνέμου ἀνῆρπασαν τὸ φῶς καὶ τὸ μειδίημα, ζητεῖ στέγην ὅπως κλίνη τὴν βαρβαλογόσαν καὶ ὠχρὰν κεφαλὴν του! Μοῖ ἀρνῆσαι ἔτι Λάδων; μετὰ τόσας ἱκεσίας, μετὰ τόσους γογγυσμούς καὶ δάκρυα, ἀρνῆσαι τῷ Ἀπόλλωνι τὴν Δάφνην;

ὦ! Θεοί, σεῖς οἵτινες καθορᾶται τὸν Ἀπόλλωνα ὑψηλόντα ὡς παιδίον, καὶ ἱκετεύοντα ἀνοικτιρῆμα καὶ ἀνήλεον πατέρα, δωρήσατε αὐτῷ ὅ,τι ὁ Λάδων τῷ ἀρνείται. Θέλω τὴν Δάφνην, τὸν ἐρωτᾶ τις, τὴν καρδίαν τῆς. Ἄ! Δάφνη! Δάφνη!

Διατί ὦ! Ὀλύμπιοι Θεοί, ἐπλανήσατε τὰ βήματά μου εἰς τῆς Ἀρκαδίας τὰ μέρη, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἀνήντησαν τὴν ὑπερήφανον τῆς Γῆς καὶ τοῦ Λάδωνος κόρην!

"Ελθετε λοιπόν σεις τῆς ζωῆς οἱ ἔρωροι, οἱ πλαστοργοὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀνοίξατε τὴν καρδίαν μου, διαμελήσατε τὰ σπλάγγνά μου, καὶ ζητήσατε ἐν αὐτοῖς τῆς Δάφνης τὸν ἔρωτα, ἐρευνησατε ἐνδότερον, καὶ θέλετε μάθη ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι ὁ ἔρωτος τῆς Δάφνης. "Ω! εἶναι δι' ἐμὲ ὁ προάγγελος ἐκρινῆς πρώτης, εἶναι τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνος, τῶν δασῶν αἱ φιλύραι εἰς ἃς ὡς ἐν ὄνειρῳ πλανᾶται ἡ ζωὴ μου, ὅπου ταν ζητῆ τὴν Δάφνην, καὶ ἡ λύρα προχέει τὸ θεσπέσιον ἄσμα τῆς.

Οὐδεὶς λοιπὸν μοὶ ἀποκρίνεται, οὐδεὶς λοιπὸν ἐλεεῖ τὸν ἔμφρονά διὰ τὸ ἰσρότερον ἐν τῷ κόσμῳ αἰσθημα, διὰ τὸ γλυκύτερον τοῦ βίου μας ὄνειρον; Δὲν ὑπάρχουσι λοιπὸν οἰκτιρμοὶ γονεῖς νὰ φιλῶσι τὰ τέκνα των, δωροῦντες εἰς αὐτὰ τὴν εὐδαιμονίαν διὰ τοῦ ἀγιωτέρου τῶν μυστηρίων; "Α! Δάφνη, ἕως πότε πλέον μακρὰν μου θὰ κείσται, ἕως πότε πλέον δὲν θέλεις ἀγαπᾶ τὸν Ἀπόλλωνα;

II

ΔΑΦΝΗ

Σοὶ εἶπον ὦ! "Απολλων! ἀπελθε τῆς Ἀρκαδίας; διότι ἡ Δάφνη οὐδέποτε θέλει ἀγαπήσει σέ! Ματαίως ζητεῖς τὴν καρδίαν τῆς, διότι οἱμοὶ! ὤρισαντο οἱ θεοὶ νὰ ἀποδιώκῃ τὸν ἔρωτα, καὶ νὰ ἀποθῆ τὸς αἰτοῦντας τὴν καρδίαν τῆς! "Ω! μὴ πλέον λαλῆς πρὸς με περὶ ἔρωτος, ἀποδιώξον τοῦ νοῦς σου τὴν Δάφνην, καὶ ἀπελθε ἐκεῖ ὅπου ἀνθεῖ ἡ χαρὰ καὶ ὁ γέλωτος, νὰ κρούῃς εὐφροσύνης τὴν ἐπτάχορδον λύραν σου. Ζήτησον ἐκεῖ τὸν ἔρωτα, καὶ ἐκεῖ ἀγῆ νευσον ὁμοφύλους καὶ συνπάτριδας καρδίας. Ἡ Δάφνη οὐδέποτε θὰ ἀγαπήσῃ τὸν Ἀπόλλωνα!

ΑΠΟΛΛΩΝ

Εἰς τί σοὶ ἐπταίσα, Δάφνη, καὶ μὲ ἀποθεῖ, ὄτω; Τί ἐγκλημα μέγα διέπραξα, καὶ οἱ θεοὶ καὶ ὁ Λάδων, καὶ σὺ εἶ τοσοῦτον ἀνοικτιρμονος φαίνεσθε τῷ Ἀπόλλωνι; Μὴ μὲ ἀποδιώκῃς, Δάφνη, ἵσταμαι ἰκέτης πρὸ τῶν ποδῶν σου, ρίψε χαμαὶ τὸ βλέμμα καὶ εὐσπλαγχνισθῆτι τὴν καρδίαν μου, φείσθητι τῆς ζωῆς μου κἄν, διότι ἄλλως ἀποθνήσκω ἀπελπίς καὶ ἀνέραστος. Δός μοι τὴν καρδίαν σου, Δάφνη, δός μοι τὸν ἔρωτα σου καὶ ἔλθε νὰ ὑμνήσωμεν ὁμοῦ τὴν ζωὴν. Ἐλθε νὰ ἐγείρῃς τὴν ῥοδίνην κόρην σου ἐπ' ἐμοῦ, καὶ τὸ ἄσμα τῆς λύρας μου ἡδέως νὰ ἀποκοιμίσῃ τὰ βλέφαρά σου. "Ω! πόσον τότε ἡ ζωὴ θὰ εἶναι φιλομειδῆς καὶ ὠραία! Ἡ πρώτη θὰ χαιρετᾶ ῥοδοκάνθη τὸ ἐνδια-

τημά μας, καὶ ἡ φίλεως ἀηδὼν θὰ ἀμιλλᾶται πρὸς τὸ ἄσμα τῆς λύρας μου. Τὸ πᾶν ἐκ χαρᾶς θὰ βομβῆ πρὸς ἡμῶν καὶ οἱ θεοὶ θὰ φθονῶσι τὸν ἔρωτά μας, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν μας.

ΔΑΦΝΗ

Σίγα ὦ! "Απολλων! μὴ ζητῆς διὰ τῶν δακρύων σου, νὰ δαμάσῃς τὴν ἀτίθασσον τῆς Δάφνης καρδίαν. Μάτην οἱ ὄρκοι σου τέκνον τῆς Ἀστερίας Νύμφης, μάτην οἱ στεναγμοὶ σου, καὶ τὰ ὄνειρά σου. Ἐν ὅσῳ πάλλει τὸ στήθος τῆς Δάφνης, ἐν ὅσῳ καλεῖται κόρη τοῦ Λάδωνος, πιστευσον ὅτι οὐδέποτε θὰ δωροῦσῃ οὐχὶ τὴν καρδίαν τῆς, οὐχὶ ἐν μειδίῳ ἢ ἐν βλέμμα ἄλλὰ οὐδὲ κἄν τὸ ὄνομα τοῦ Ἀπόλλωνος θὰ φέρῃ ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς. Πάντοτε ξένη θὰ εἶνε δι' ἐσέ, καὶ ἐ; αἰ μακρὰν σου θὰ πλανᾶται, Σέ εἶπον καὶ πρότερον, μὴ πλειότερον διαμεινῇς ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ ἀπελθε ὅσον ἐνεστί τάχιον, μὴ ἡ ὄργη τοῦ πατρός μου ἐξολοθρεύσῃ τὸν ἀπεινοῦντα καὶ ἔμφρονα ἐραστήν. Σοὶ ἐπανυλαμβάνω δὲ τὸ ὑστατον πλέον, ἡ Δάφνη οὐδέποτε θὰ κληθῆ τοῦ Ἀπόλλωνος φίλη...

ΑΠΟΛΛΩΝ

"Απόδος μοι λοιπὸν ἔτι μοὶ ἀνῆρπασας, Δάφνη, ἀπόδος μοι τὴν ἀθλίαν καρδίαν μου, σκληρὰ κόρη, ἀφοῦ φέρεις γρανίτου στήθη, καὶ ἀφ' οὗ τόσον σκληρῶς ἀπόθησας τὸν ἔρωτά μου! Ἐρρέτωσαν αἱ ἰκεσίαι καὶ τὰ δάκρυά μου πλέον. Φρενιτιῶν τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Ἀπόλλων, σύγγνωτε ὦ! θεοὶ ἐάν βλασφημῆσῃ καθ' ἡμῶν. Ἐμπρὸς Δάφνη! "Ε! οὐχὶ δάκρυα καὶ ἐπικλήσεις πλέον σέ διατάσσω ἔλθε νὰ ἀπέλθωμεν τῆς πατρίας σου χώρας, διότι ἐάν μὴ ὑπακούσῃς ἢ βίβ θὰ ἐξαναγκάσῃ σέ.

ΔΑΦΝΗ

Μὴ μὲ ἐγγύζῃς ὦ! "Απολλων! μὴ αἱ χεῖρες σου συσφιγγουν τὰ μέλη μου! ὦ! θεοὶ, ἀπόλλυμαι ἐάν μὴ ἐλεήσῃτε τὴν Δάφνην, ἐάν ἀκούσαντες τὰς οἰμωγὰς καὶ τοὺς θρήνους μου, δὲν σπεύσῃτε νὰ ἀποσπάσῃτε ἐκ τῆς παγίδος τὸ ἀτυχὲς θῆμα! Οὐρανοὶ! οὐδεὶς λοιπὸν εἰσακούει τὰς βλασφημίας μου; οὐδεὶς λοιπὸν δὲν βοῦνθῆ τὴν κόρην τοῦ Λάδωνος;

ΑΠΟΛΛΩΝ

Οὐδεὶς Δάφνη, διότι οἱ θεοὶ τελῶσι τὰς βουλάς τοῦ Ἀπόλλωνος!

ΔΑΦΝΗ

"Ω! μήτηρ μου, μήτηρ! ἀνοιξὸν κἄν

σὺ τὰ σπλάγγνα σου, καὶ κατάπιε τὴν ἀπροσπάτετον κόρην, ἐκείνην, ἣν τόσον ἠγάπησας, καὶ ἦν ἐκ τοῦ Λάδωνος παρῆξας.

Μετ' ὀλίγον ἡ γῆ ἠνεώχθη, καὶ ἡ Δάφνη ἠρανίσθη τῶν βλεμμάτων τοῦ Ἀπόλλωνος.

III

Παρήλθεν ἐν ἔτος καὶ ἡ γῆ ἀνέδωκε φυτόν, ὃ ἦνθαι περὶ τὸν Μάρτιον καὶ ἐκκαλεῖτο Δάφνη! Ἐνθὲ δὲ ἡμέραν τινὰ ὁ Ἀπόλλων διήρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν, τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἐρέβθη ἐπὶ τινος ἀνθους καὶ ἡ χεὶρ τοῦ ἀπέσπασεν πολλὰ κλωνία, δι' ὧν σχηματίσας στέφανον ἐστεφε τὴν κεφαλὴν του, πρὸς ἀνακούφισιν τῆς δυστυχίας του, πρὸς παραμυθίαν τοῦ χωρισμοῦ του ἐξ ἐκείνης. Τὸ φυτόν ἐκεῖνο ἦτο ἡ Δάφνη. Ἐκτοτε δὲ καθιερώθη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ὅπως στέφῃ τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς ἥρωας, τοὺς μουσηγέτας καὶ τοὺς ἀθλητὰς τῶν πυθίων!!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΙΓΓΛΕΣΗΣ

ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 1879

(Συνέχεια καὶ τέλος)

ΕΠΑΡΧΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Ἄγρια	Κάτοικοι	Λημόται
Ζακύνθου	18,638	20,405
Ψωφίδος	3,957	4,214
Ολιπεσίδων	2,505	2,627
Ναρθίων	2,770	2,847
Ἐλάτου	2,843	2,919
Ἀρτεμισίων	2,352	2,464
Ἀρκαδίων	3,352	3,460
Λεθακίας	3,589	3,361
Υριαίων	1,998	2,029
Μεσογαίων	2,518	2,544
Τὸ ὅλον	44,522	46,670

Δι' ὅλου; δήμ. 1,651,072 1,702,356

Γενικὸν ἄθροισμα τοῦ κατὰ δήμους πληθυσμοῦ 1,654,072
στρατιωτικοὶ ἐνεργεῖς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπογραφῆς 18,521
Ἄνδρες τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ 2,002
Ναυτικοὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξιδεύοντες 5,180

Πληθυσμὸς τοῦ βασιλείου τῷ 1879 1,679,77